

Essay DIASPORA

Publisher: Greek Diaspora
Start: Dec 22, 2013
Due: Jan 29, 2014

Project Overview

Produced with Scholar

Μετανάστευση στις ΗΠΑ

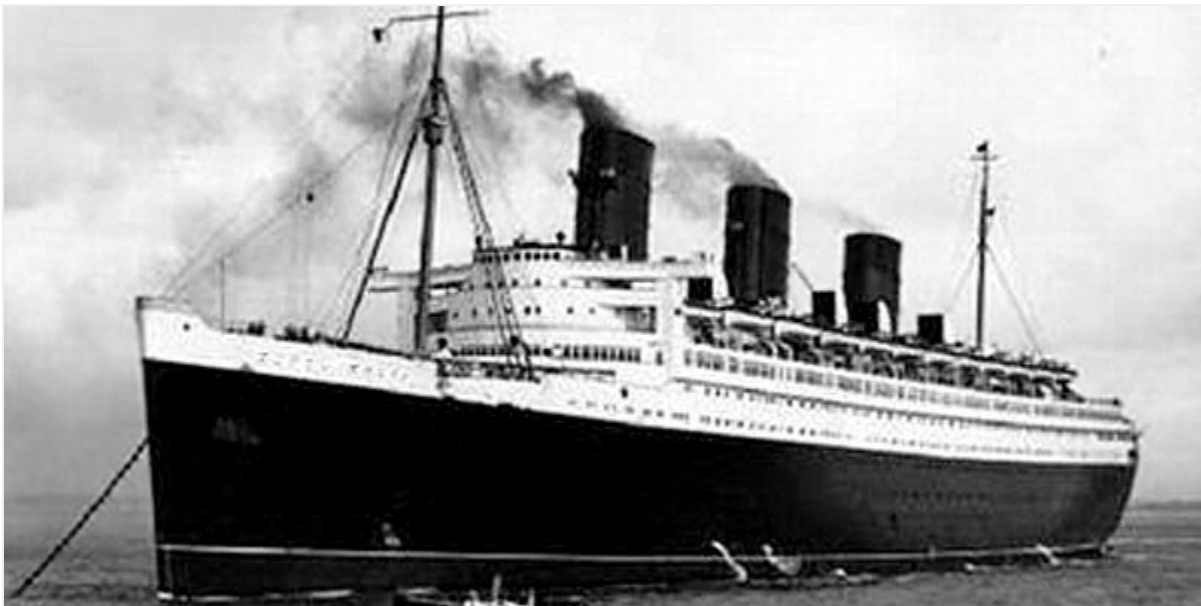
Areti Bereti
Oct 27, 2014 at 10:59 AM

Version 2

Untitled Element

ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ (Ε. Αρβανίτη, 5^ο εξάμηνο)

“Μετανάστευση στις ΗΠΑ”

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ(Α.Μ 5169)

ΜΠΕΡΕΤΗ ΑΡΕΤΗ(Α.Μ 5266)

ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ(Α.Μ 5336)

ΕΝΟΤΗΤΕΣ:

1)ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

2) ΤΑΞΙΔΙ (ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ- ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ)

3)ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ(ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ(ΚΑΤΟΙΚΙΑ, ΔΟΥΛΕΙΑ) ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΝΤΟΠΙΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ)

4) ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΦΟΜΟΙΩΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ(ΣΧΟΛΕΙΑ , ΕΚΚΛΗΣΙΑ,ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ,ΤΥΠΟΣ)

5) ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ

6) ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

§ Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να αναδειχθούν μέσα από μια ιστορικοκοινωνική προσέγγιση οι λόγοι μετανάστευσης Ελλήνων προς τις ΗΠΑ, η διαδικασία εγκατάστασης και προσαρμογής, όπως επίσης και η σύγκριση του τότε μεταναστευτικού ρεύματος με τα σύγχρονα. Για να το επιτύχουμε αυτό θα παραθέσουμε στοιχεία από μαρτυρίες μεταναστών, ιστορικές έρευνες, σχετικά άρθρα και βιβλία που περιλαμβάνουν σχετικές πληροφορίες. Απότοκος αυτής της μελέτης ευελπιστούμε να είναι η ευαισθητοποίηση πάνω σε ζητήματα μετανάστευσης και ο προβληματισμός όλων μας για τη στάση μας απέναντι σε αυτό το διαχρονικό φαινόμενο.

1)ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

«Ο όρος μετανάστευση, τόσο κατά τις κοινωνικές επιστήμες όσο και κατά το Διεθνές Δίκαιο αναφέρεται στην, για διάφορους λόγους, γεωγραφική μετακίνηση ανθρώπων είτε μεμονωμένα είτε κατά ομάδες.» Συγκεκριμένα, από τα προϊστορικά ακόμη χρόνια οι άνθρωποι αναγκάζονταν να μεταναστεύουν από τόπο σε τόπο για λόγους επιβίωσης. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται μέχρι σήμερα έχοντας όμως αλλάξει μορφές. Ειδικότερα, η μετανάστευση διακρίνεται σε: “εσωτερική”, “εξωτερική”, “εκούσια”, “ακούσια”, “πρωτογενής” και “δευτερογενής”.

Έλληνες μετανάστευαν ανέκαθεν σε διάφορες χώρες του εξωτερικού όπως η Αυστραλία, η Αμερική, η Γερμανία και άλλες, προς αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής. Εδώ θα επικεντρωθούμε στη μετακίνηση ελληνικών στοιχείων στις Η.Π.Α από την περίοδο 1900 μέχρι σήμερα. Χαρακτηριστικά, το διάστημα 1900-1930 παρατηρείται έντονη μεταναστευτική δραστηριότητα(πάνω από 500.000) από περιοχές όπως Αρκαδία, Κορινθία, Ευρυτανία, Κρήτη, Ήπειρο και Μακεδονία. Παράγοντες που οδήγησαν τους Έλληνες εκείνης της εποχής στην απόφαση μετοίκησης τους σε άλλη χώρα ήταν μεταξύ άλλων ο Εθνικός Διχασμός, οι δύο Βαλκανικοί πόλεμοι, ο Α Παγκόσμιος, η Μικρασιατική Καταστροφή και δύο χρεωκοπίες που προκάλεσαν στο λαό οικονομική ανέχεια και απόγνωση. Ιδιαίτερα υπέφεραν οι αγροτικές περιοχές εξαιτίας της σταφιδικής κρίσης και της κακής σοδειάς. Ενδεικτικά αναφέρουμε από την « Ιστορία του Αγροτικού Κινήματος» του Γιάννη Κορδάτου: *« Όλοι όσοι πονούσαν τον αγρότη του Μοριά περιγράφουν την αθλιότητα στην οποία ζούσε. Ξυπόλητος, γυμνός, κουρελής, ατροφικός. Το κρέας δεν το δοκίμαζε παρά μόνο δύο φορές το χρόνο. Το κρομμύδι, η μπομπότα και η ελιά ήταν το μόνιμο φαγητό του, χρόνο καιρό πεινούσε. Τον καρπό που έφτυνε αίμα για να τον μαζέψει του τον έπαιρναν οι τοκογλύφοι, οι έμποροι και οι άλλοι εκμεταλλευτές του. Σχολεία δεν υπήρχαν, γράμματα δεν μάθαινε, ζούσε σε τρώγλες και έκλαιγε τη μοίρα του... Όλα του ήταν μαύρα και σκοτεινά, γι αυτό άμα άνοιξε της Αμερικής ο δρόμος εκπατριζόταν. Η μετανάστευση του ήταν η μόνη σανίδα σωτηρίας.»* Όπως ειπώθηκε και στο παραπάνω παράθεμα ,η έλλειψη μόρφωσης, η άγνοια και η απογοήτευση σχημάτιζαν πρόσφορο έδαφος για τους διάφορους επιτήδειους της εποχής, δανειστές και τοκογλύφους, οι οποίοι εκμεταλλεζόμενοι την δύσκολη θέση στην οποία βρίσκονταν ευαγγέλιζαν τη ζωή στις ΗΠΑ και αναλάμβαναν τα ναύλα για το ταξίδι ζητώντας εξασφάλιση. Τους ανάγκαζαν δηλαδή να υποθηκεύσουν την περιουσία τους ανεβάζοντας το τόκο ή τους δέσμευαν με συμβόλαια εργασίας υποδουλώνοντας τους ουσιαστικά αφού τους έβαζαν να εργάζονται στους σιδηροδρόμους και στα ορυχεία των ΗΠΑ. Οι περισσότεροι έπαιρναν την απόφαση της μετανάστευσης προκειμένου να ενισχύσουν οικονομικά τις οικογένειές τους στην Ελλάδα και υπολόγιζαν και οι ίδιοι να επιστρέψουν κάποια στιγμή στη πατρίδα. Ένα δεύτερο κύμα μετανάστευσης από την Ελλάδα προς τις ΗΠΑ παρατηρήθηκε τη μεταπολεμική περίοδο. Ιδιαίτερα μετά το 1945 και τις οικονομικές καταστροφές που προκλήθηκαν από το Β΄ Παγκόσμιο και τον Εμφύλιο πόλεμο μετανάστευσαν περίπου 230.000 Έλληνες.

2)ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Πέρα από τη συναισθηματική φόρτιση που επέφερε η απόφαση του αποχωρισμού και της μετανάστευσης, οι Έλληνες είχαν να αντιμετωπίσουν και τις αντίξοες συνθήκες στο ταξίδι τους προς τη «Γη της Επαγγελίας». Χιλιάδες κόσμου στοιβάζονταν σε μεταναστευτικά υπερωκεάνια, σε χώρους κάτω από το κατάστρωμα.

Διαχωρισμός γυναικών- αντρών δεν υπήρχε και έπρεπε να συμβιβαστούν με κρεβάτια στενών διαστάσεων, όπου καλούνταν να περάσουν σχεδόν όλη τους τη μέρα και επί μεγάλα χρονικά διαστήματα αφού το ταξίδι διαρκούσε μήνες. Ο συνωστισμός, η δυσωδία από τους εμετούς, καθώς οι περισσότεροι ταξίδευαν για πρώτη φορά και η έλλειψη στοιχειώδους καθαριότητας έκαναν αποπνικτική την ατμόσφαιρα και προκαλούσαν διάφορες ασθένειες. Αν και προβλεπόταν ιατρική περίθαλψη και σύστημα εξαιρισμού των χώρων από το νόμο του 1882, που είχε στόχο να

προστατεύσει τους επιβάτες της τρίτης θέσης, τίποτα από αυτά δεν πραγματοποιήθηκε. Παράλληλα, ιδιαίτερη μέριμνα για την κάλυψη των βασικών αναγκών τους όπως το μπάνιο και το πλύσιμο των ρούχων δεν υπήρχε. Ούτε φυσικά για τη διατροφή τους αφού, η ποιότητα και η ποσότητα του φαγητού που τους διέθεταν ήταν πενιχρή. Χαρακτηριστικά αναφέρεται στη μαρτυρία του Α. Κορδοπάτη «Για φαγητό έσφαζαν και μας έδιναν κάτι παλιάλογα. Καμιά εβδομάδα τη βγάλαμε με αυτά που είχαμε ψωνίσει στη Πάτρα, αλλά σωθήκανε. Μας έδιναν κάτι ρέγγες με σκουλήκια, χαλασμένες τις πετάγαμε. Ζούσαμε μέσα σε αυτή τη φρίκη, από κάτω θάλασσα και από πάνω ο ουρανός. Έπειτα άρχισε να κοχλάζει η ψείρα. Κάθονταν όρθια στα πανωφόρια των επιβατών, άσπρες με ούρα. Σε λίγες μέρες με την αργοπορία του πλοίου το νερό λιγόστεψε. Τρεις χιλιάδες κόσμος που ήμασταν μέσα διψάσαμε. Μαζευόμασταν μυρμήγκια με τις βίκες μπροστά στα ντεπόζιτα και 'κει γινόταν χαλασμός»

Είναι αυτονόητο, λοιπόν, ότι η ψυχολογική κατάσταση των επιβατών ήταν επιβαρυνμένη και λόγω των παραπάνω αντιξοοτήτων. Σαφώς όμως, επικρατούσε έντονη συναισθηματική φόρτιση λόγω της ανασφάλειας και της άγνοιας για το μέλλον που διαγραφόταν μπροστά τους. Είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους επιβάτες των πλοίων ταξίδευαν χωρίς ιδιαίτερα εφόδια και μόνο τους «όπλο» την διάθεση για εργασία και το ισχυρό αίσθημα επιβίωσης που τους ώθησε εξ αρχής στη μετανάστευση. Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι ταξίδευαν έχοντας ένα προδιαγεγραμμένο μέλλον, όπως για παράδειγμα να παντρευτούν και να δημιουργήσουν τη δική τους οικογένεια. Ήταν άλλωστε σύνηθες για εκείνη την εποχή πολλοί μετανάστες να ζητούν νύφες από την πατρίδα τους. Θέμα που πραγματεύεται και η ταινία του Παντελή Βούλγαρη, «[Νύφες](#)». Γυναίκες έφευγαν από την πατρίδα τους με μόνη προίκα το νυφικό τους και μία φωτογραφία του μέλλοντα συζύγου τους στο χέρι πηγαίνοντας σε έναν άγνωστο τόπο, άλλες από επιλογή και άλλες εξαναγκασμένες, καθώς διακυβευόταν η τιμή της οικογενείας τους. Γενικότερα, ο αποχωρισμός των ατόμων από τις οικογένειες τους και οι μνήμες που κουβαλούσαν από την πατρίδα τους δημιουργούσαν έντονα συναισθήματα θλίψης και μελαγχολίας. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού υπήρχαν έντονα ρατσιστικά φαινόμενα και πλήρη υποτίμηση της ανθρώπινης φύσης και δικαιωμάτων όσον αφορά τους επιβάτες της τρίτης θέσης. Τα όρια μεταξύ πρώτης και τρίτης θέσης ήταν διακριτά, όπως επίσης και οι διαθέσιμες παροχές που ήταν ανάλογες της οικονομικής τους κατάστασης. Ήταν αδιανόητο οι επιβάτες της τρίτης θέσης να έχουν πρόσβαση σε ανέσεις και υλικά αγαθά που προοριζόνταν για την αφρόκρεμα, καθώς οι πρώτοι αντιμετώπιζονταν ως εμπόρευμα.

Ύστερα από ένα μακροχρόνιο ταξίδι γεμάτο ταλαιπωρία και ψυχολογική κατάρρευση, τα πλοία με τους μετανάστες καταφθάνουν στη Γη της Επαγγελίας, όπου ξεκινά ένας νέος γολγοθάς για αυτούς. Από το 1892 έως το 1924 ως κέντρο υποδοχής μεταναστών λειτουργούσε το [Ellis Island](#).

Εκεί πραγματοποιούνταν οι απαραίτητοι υγειονομικοί έλεγχοι προκειμένου να διαπιστωθεί αν είναι σε θέση να μεταβούν και να ξεκινήσουν τη ζωή τους στην Αμερική. Φυσικά, οι επιβάτες της πρώτης και δεύτερης θέσης δεν υπόκεινταν σε αντίστοιχους ελέγχους καθώς είχαν ήδη εξεταστεί από τον γιατρό του πλοίου. Σε όσους είχε διαγνωστεί κάποιο πρόβλημα υγείας είτε νοσηλεύονταν στις ιατρικές εγκαταστάσεις του νησιού, όπου παραπέμπονταν σε λεπτομερέστερες εξετάσεις είτε αποστέλλονταν πίσω στη χώρα τους αφού κρίνονταν ακατάλληλοι. Η διαδικασία της εξέτασης και της αναμονής της ετυμηγορίας ήταν επώδυνη.

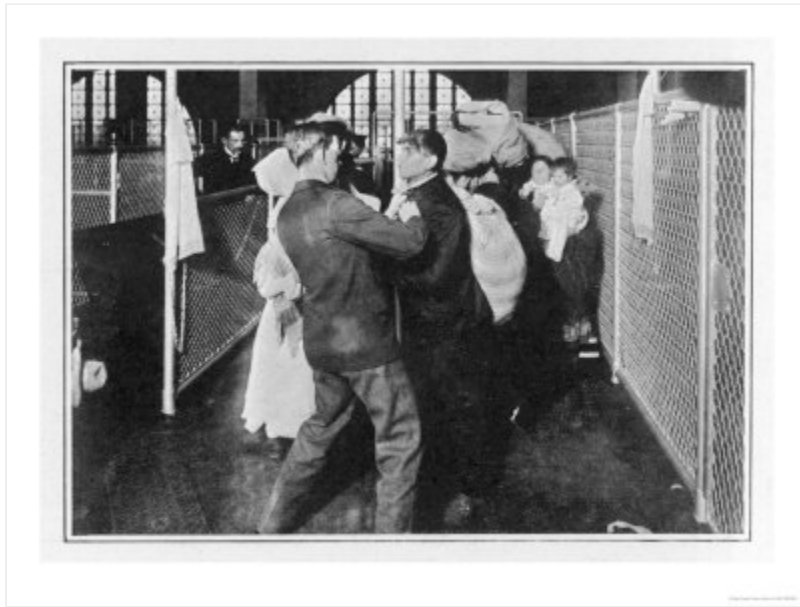

Εκτός από την κατάσταση της υγείας τους, κριτήριο για την χορήγηση άδειας παραμονής ήταν η εξακρίβωση στοιχείων που αφορούσαν την εγκληματική τους δραστηριότητα. Αν κάποιος κρινόταν ακατάλληλος ή είχε επιβαρυσμένο παρελθόν, απορριπτόταν. Χαρακτηριστικά στο βιβλίο του Μπ. Μαλαφούρη παρατίθεται «Ελλης Αιλαντ, νησί ελπίδων και αγωνίας! Νησί ολοκληρώσεως πόθων και ματαιώσεως ονείρων! Δράματα ζωής και θανάτου παίχθηκαν μέσα στις αίθουσες που εγίνετο η εξέταση των μεταναστών ή πίσω από τα κάγκελα των κριτηρίων όπου έμεναν όσοι επρόκειτο να απελαθούν στο τόπο της προελεύσεως τους...»

Από την άλλη, όσοι πέρασαν επιτυχώς από τους ελέγχους, ιατρικούς και νομικούς, χορηγούνταν με μία κάρτα και έπειτα μεταφέρονταν στο λιμάνι της Νέας Υόρκης. Τις πρώτες μέρες μετά την άφιξή τους, όσοι από τους μετανάστες δεν είχαν κάποιον συγγενή ή φίλο να τους περιμένει, διέμεναν σε κάποια ξενοδοχεία που ανήκαν σε Έλληνες και έτρωγαν σε ελληνικά εστιατόρια. Ωστόσο, η διαμονή τους εκεί ήταν σύντομη καθώς το κόστος για το βιοπορισμό τους ήταν μεγάλο και οι περισσότεροι στη συνέχεια μετακινούνταν προς το εσωτερικό των ΗΠΑ με σκοπό την χειρωνακτική απασχόληση σε επαγγέλματα με ζήτηση εργατικού δυναμικού όπως τα ορυχεία και οι σιδηρόδρομοι.

3)ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ(ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ)

Οι μετανάστες φθάνοντας στην Αμερική είχαν ο καθένας διαφορετικό προορισμό, θα πήγαιναν σε διαφορετική πολιτεία ανάλογα με τη ζήτηση στην αγορά εργασίας. Κύριοι προορισμοί των Ελλήνων εκείνης της εποχής ήταν οι Δυτικές Πολιτείες, οι βιομηχανικές πόλεις της Νέας Αγγλίας και οι μεγάλες πόλεις του Βορρά, όπως η Νέα Υόρκη και το Σικάγο. Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου πολέμου συγκεντρώθηκαν περίπου 50.000 Έλληνες εργάτες στα ορυχεία και στις σιδηροδρομικές γραμμές των Δυτικών Πολιτειών. Αν και υπήρχαν πολλοί που συνέχιζαν να απασχολούνται σε αυτού του είδους επαγγέλματα, υπήρχαν αρκετοί που τα εγκατέλειψαν προκειμένου να γίνουν μικροεπαγγελματίες. Μεγάλο ποσοστό συγκέντρωσης Ελλήνων μεταναστών παρατηρείται σε πόλεις της Νέας Αγγλίας όπως το Manchester, το New Hampshire, το Connecticut, το Peabody και το Lowell, Massachusetts, όπου υπήρχε ακμαία βιομηχανική ανάπτυξη. Τέλος, πολλοί Έλληνες κατευθύνονταν σε μεγάλες πόλεις του Βορρά όπως οι Philadelphia, Pittsburgh, Detroit και κυρίως την Νέα Υόρκη και το Σικάγο, όπου ο πληθυσμός τους έφτανε τις 50.000 .

Πρώτη σκέψη των μεταναστών αφού έφταναν στην Αμερική ήταν η αναζήτηση εργασίας και κατοικίας, αφού για τους περισσότερους τα δύο αυτά είναι αλληλένδετα. Εργάτες των βιομηχανιών συνήθιζαν να νοικιάζουν πολλοί μαζί ένα διαμέρισμα σε πολύ άσχημη κατάσταση, συχνά υπόγειο, δίχως επαρκή αερισμό. Κοιμούνταν τρεις ή τέσσερις μαζί, η διατροφή τους ήταν λιτή καθώς έτρωγαν συνήθως το βράδυ μετά το μεροκάματο. Το κοινοβιακό αυτό σύστημα και οι άθλιες συνθήκες υγιεινής πολλές φορές προξενούσαν ασθένειες όπως η φυματίωση. Όσον αφορά τους εργάτες των σιδηροδρομικών γραμμών εγκαθίσταντο σε παλιά βαγόνια ή ξύλινες καλύβες που διέθετε για αυτούς η εταιρία, σύμφωνα πάντα με το κοινοβιακό σύστημα. Ιδιαίτερη μνεία μπορεί να γίνει για τις γυναίκες μετανάστριες της εποχής, οι οποίες δεν εργάζονταν εκτός σπιτιού, ιδιαίτερα όταν ο σύζυγος βρισκόταν σε καλή οικονομική κατάσταση. Ωστόσο, υπήρχαν ορισμένες που συνήθιζαν να εργάζονται στην οικογενειακή επιχείρηση π.χ. ξενώνες ή ως υπάλληλοι στις βιοτεχνίες υφασμάτων και παπουτσιών. Ο ι περισσότεροι Έλληνες μετανάστες εξακολουθούσαν για όλη τους τη ζωή να είναι εργάτες σε αντίθεση με κάποιους άλλους που ανέβηκαν οικονομικά και κοινωνικά, δημιουργώντας κάποιες μικροεπιχειρήσεις όπως εστιατόρια, καθαριστήρια, ανθοπωλεία κ.ά.

Ένα καίριο πρόβλημα που αντιμετώπισαν στα πρώτα χρόνια της εγκατάστασης τους οι Έλληνες ήταν αυτό της γλώσσας. Είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι από αυτούς δεν είχαν γνώσεις της αγγλικής και γενικότερα, στην πλειονότητά τους ήταν χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, καθώς αρκετοί από αυτούς δε γνώριζαν ούτε γραφή ούτε ανάγνωση. Όταν ανειδίκευτοι ήταν επόμενο να ασχοληθούν με επαγγέλματα χειρωνακτικά κυρίως, όπου μόνο εφόδιο είναι η σωματική διάπλαση και αντοχή. Ωστόσο, τροχοπέδη στην ομαλή προσαρμογή και την κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών αποτέλεσε η απροθυμία των τελευταίων για την εκμάθηση της γλώσσας, καθώς πίστευαν ότι η διαμονή τους στις ΗΠΑ ήταν προσωρινή και σκόπευαν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους μόλις ικανοποιούσαν τις δικές τους ανάγκες και των συγγενών τους.

(ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ)

Σύμφωνα με πηγές από τον τύπο της εποχής είμαστε σε θέση να μιλήσουμε για μία κατεστημένη προκατάληψη προς τους Έλληνες μετανάστες από τους γηγενείς. Δεν είναι πρωτόκουστο το γεγονός ότι τους Έλληνες τότε τους θεωρούσαν αμόρφωτους, άξεστους ανατολίτες και ανάξιους απόγονους του ένδοξου αρχαίου πολιτισμού τους. Επικρατούσε μάλιστα η ακραία αντίληψη ότι οι Έλληνες δε συγκαταλέγονταν ανάμεσα στους «λευκούς». Αυτό συνεπαγόταν την υιοθέτηση μιας νοοτροπίας απέναντι στις μεταναστευτικές ομάδες με κύρια χαρακτηριστικά την υποτίμηση, την απαξίωση, το διαχωρισμό και την αποστροφή.

Τέτοιου είδους στάσεις και συμπεριφορές λειτουργούν διασπαστικά μέσα στα πλαίσια ενός κοινωνικού συνόλου και μόνο ανισότητα μπορούν να επιφέρουν. Την ίδια περίοδο στις ΗΠΑ κυριαρχούσαν οι ρατσιστικές αντιλήψεις και οι ακραίες εκφάνσεις αυτών σε βάρος των αφροαμερικανών, με σημαντικότερη τη δράση της ρατσιστικής οργάνωσης [Κου-Κλουξ-Κλαν](#). Υπάρχουν αναφορές για [επιθέσεις](#) της συγκεκριμένης οργάνωσης εναντίον Ελλήνων όπως επίσης και άλλα

κρούσματα **διωγμών**, που οφείλονταν στο γενικευμένο αίσθημα μίσους και “αδικίας” εκείνων των Αμερικανών που θεωρούσαν ότι οι Έλληνες τους έκλεβαν τις θέσεις εργασίας που οι ίδιοι απέρριπταν θεωρώντας τις ευτελείς. Είναι αυτονόητο, λοιπόν, σε τέτοιες περιπτώσεις κοινωνικού αποκλεισμού να πυροδοτούνται παραβατικές συμπεριφορές και κρίσεις κοινωνικής παθogenείας, οι οποίες με τη σειρά τους λόγω προκαταλήψεων γενικεύονται, στιγματίζοντας το σύνολο ενός πληθυσμού και στη προκειμένη περίπτωση των Ελλήνων. Εκείνη τη περίοδο υπάρχουν καταγεγραμμένα περιστατικά που καταδεικνύουν Έλληνες μετανάστες ως παραβάτες του νόμου.

Χαρακτηριστικά σε εφημερίδες της εποχής εξαγγέλλονταν **κατηγορίες** για κλοπές, βιασμούς, δουλεμπόριο κ.ά. Σε μια εποχή ξενοφοβική και με τόση προκατάληψη, η ύπαρξη εγκληματικής δραστηριότητας από κάποιους ήταν αρκετή για να την αναδείξει σε κληρονομικό γνώρισμα όλου του έθνους. Σημαντικοί παράγοντες που συνέβαλαν στις εγκληματικές αυτές ενέργειες πέρα από τη ρατσιστική αντιμετώπιση που λάμβαναν οι μετανάστες ήταν επίσης το γεγονός ότι στη πλειονότητά τους ήταν άντρες, χωρίς κάποια μόρφωση και με άρνηση εκμάθησης της γλώσσας υποδοχής. Σε αυτό το σημείο ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στο σύστημα εκμετάλλευσης των «Πατρώνων», Έλληνες εργολάβους που εκμεταλλεύονταν αδιάντροπα τους νεοφερμένους συμπατριώτες τους παρέχοντάς τους τα στοιχειώδη αγαθά και μια δουλειά, προκειμένου να καρπωθούν οι ίδιοι τα οφέλη. Ανάλογα περιστατικά δεν έλαβαν χώρα κατά τη δεύτερη μεγάλη μεταναστευτική κίνηση προς τις ΗΠΑ, καθώς σε αυτό το ρεύμα υπήρχε μια ισορροπία στην αναλογία αντρών-γυναικών, όπως επίσης και καλύτερο μορφωτικό επίπεδο που διευκόλυνε την ενσωμάτωσή τους στη χώρα υποδοχής.

Ο διάχυτος αρνητισμός και η αποστροφή των ντόπιων προς καθετί ελληνικό σαφώς και προκαλούσε συναισθήματα απογοήτευσης στους Έλληνες. Κλονιζόταν η αυτοεκτίμησή τους και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που η ανάγκη τους για αποδοχή και το αίσθημα του «ανήκειν», τους ώθησε σε πράξεις όπως να απαρνηθούν την εθνική τους ταυτότητα, να κόψουν τους δεσμούς με άλλους ομογενείς και να αλλάξουν ακόμα και το όνομά τους σε μία ύστατη προσπάθεια να αφομοιωθούν και να βρουν μια αξιοπρεπή δουλειά.

4)ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Οι δυσκολίες προσαρμογής και το αίσθημα κοινής ταυτότητας ήταν αυτά που οδήγησαν τους Έλληνες της Αμερικής σε σταδιακή συσπείρωση και συγκρότηση οργανώσεων και ομάδων που στόχευαν στη προαγωγή του ελληνικού φρονήματος στη χώρα υποδοχής. Στην εποχή της περιθωριοποίησης και του αγώνα για αποδοχή αυτές οι οργανώσεις αποτέλεσαν σανίδα σωτηρίας για τον ελληνικό πληθυσμό, καθώς στέκονταν αρωγοί στη προσπάθεια αφομοίωσης τους. Η διατήρηση στενών δεσμών με τη πατρίδα ήταν για τους περισσότερους καίριο ζήτημα, ενώ τα θέματα που τους απασχολούσαν κυρίως αφορούσαν πολιτικά και εθνικά ζητήματα της χώρας αλλά και την προσαρμογή στον αμερικανικό τρόπο ζωής.

Μία από τις πρώτες και σημαντικότερες οργανώσεις που ιδρύθηκαν ήταν η **AHEPA** (*American Hellenic Educational Progressive Association*) στην Ατλάντα της πολιτείας Γεωργία από μια μικρή ομάδα Ελληνοαμερικανών. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη κοινοτική ελληνοαμερικανική οργάνωση που χρονολογείται από τις 26 Ιουλίου 1922 και στόχο είχε την αφομοίωση των ελληνικών στοιχείων στην αμερικανική κοινωνία και κουλτούρα. Η περίοδος σύστασης της συγκεκριμένης ομάδας σημαδεύεται από τις ρατσιστικές επιθέσεις της ΚΚΚ εναντίον Ελλήνων μεταναστών, γεγονός που απασχόλησε

ιδιαίτερα την οργάνωση. Όπως αναφέρει ο Dan Georgakas στο “The Greeks in America” η επίσημη γλώσσα της οργάνωσης ήταν η αγγλική ενώ μέλη της ήταν και καταξιωμένοι Έλληνες επαγγελματίες και επιχειρηματίες που είχαν ενσωματωθεί πλήρως στην αμερικανική πραγματικότητα. Μία ακόμη οργάνωση ήταν η [GAPA](#) (*Greek American Progressive Association*), η οποία ιδρύθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1923 στο Πίτσμπουργκ και είχε πιο εθνοκεντρικό προσανατολισμό από ότι η Ahepa. Στόχος της ήταν η διατήρηση της ελληνικότητας και της εθνικής κληρονομιάς και η αποτροπή της πλήρους υιοθέτησης της αμερικανικής νοοτροπίας σε βάρος της ελληνικής, τον λεγόμενο «εξαμερικανισμό» που έβλεπαν ως απειλή για την ομογένεια. Επίσημη γλώσσα της ήταν τα ελληνικά και τα μέλη της έπρεπε να είναι Ελληνορθόδοξα, αφού μόνο έτσι θα μπορούσε να επιτευχθεί η επαφή με τη μητρική τους γλώσσα και τα έθιμα του τόπου τους. Απαριθμούσε λιγότερα μέλη από την Ahepa αλλά είχε την υποστήριξη της Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας, καθώς δεν ήταν λίγοι εκείνοι που θεωρούσαν ότι η τελευταία θα οδηγούσε στη καταστροφή του ελληνικού στοιχείου δεδομένου ότι ακολουθούσε μια πιο φιλελεύθερη πολιτική. Παρά ταύτα η AHEPA ήταν η κυρίαρχη ομάδα που έχαιρε μεγαλύτερης αποδοχής και τα μέλη της ήταν πιο καλλιεργημένα και με μεγαλύτερη επιρροή. Άλλα σημαντικά σωματεία με πιο τοπικό χαρακτήρα που στηρίζουν τον ελληνισμό της διασποράς είναι τα εξής: [Pan Arcadian Federation of America](#), [Pan- Messinian Federation of USA & Canada](#), [Pancretan Association of America](#), [Pan-Macedonian Association USA](#), [Panepirotic Federation of America](#) και πολλοί άλλοι. Η ύπαρξη αυτών των οργανώσεων, η αντοχή τους στο χρόνο και ο εκσυγχρονισμός τους για να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της εποχής αλλά και της τωρινής γενιάς μεταναστών που διαφέρει κατά πολύ από την πρώτη είναι πράγματι άξιο αναφοράς.

Σημαντικό ρόλο στη συσπείρωση των Ελλήνων στην Αμερική έπαιξε η συγκρότηση της [Ελληνορθόδοξης Αρχιεπισκοπής της Αμερικής](#), η οποία ιδρύθηκε το 1918. Τα πρώτα χρόνια υπήρξε υπέρμαχος της διατήρησης της αμιγώς ελληνικής ταυτότητας, προωθώντας την ελληνική γλώσσα και απαγορεύοντας τους μικτούς γάμους που θα είχαν ως αποτέλεσμα την απομάκρυνση των απογόνων των Ελλήνων από την Εκκλησία. Ωστόσο, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και την ανάδειξη εγκρατέλιψε το δογματικό χαρακτήρα της και συνειδητοποίησε ότι προκειμένου να επιβιώσει ο ελληνισμός στην Αμερική έπρεπε να υιοθετηθούν και τα αγγλικά για τη διεκπεραίωση του θρησκευτικού και όχι μόνο έργου της και να γίνει πιο ελαστική σε θέματα επιγαμίας. Αυτή η μεταστροφή σημαδεύτηκε και από τις εκπαιδευτικές και πολιτιστικές πρωτοβουλίες που ελήφθησαν, με την ίδρυση σχολείων και πολιτιστικών, αθλητικών συλλόγων σε όλη τη περιφέρεια όπου προάγονταν σαφώς το ελληνικό φρόνημα και γλώσσα αλλά με κύρια μέριμνα την αλληλεπίδραση με το αμερικανικό στοιχείο και το σεβασμό της νέας κουλτούρας. Σταδιακά, η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία άρχισε να αυτονομείται και να αποκτά μεγάλη επιρροή, ενώ παρατηρείται και ραγδαία αύξηση των [μελών](#) της από τότε μέχρι σήμερα. Οι περισσότεροι ναοί βρίσκονται στη Νέα Υόρκη και το Σικάγο, ενώ ακολουθούν η Φιλαδέλφεια, η Βαλτιμόρη κ.ά. Ωστόσο, η ύπαρξη εκκλησιών και η λειτουργία σχολείων υπό την αιγίδα τους δεν ήταν επαρκής. Συγκεκριμένα, λειτουργούσαν απογευματινά, ανοργάνωτα τετρατάξια ελληνικά σχολεία στα υπόγεια των εκκλησιών που σαφώς και δεν κάλυπταν τις ανάγκες του πληθυσμού ούτε ποσοτικά ούτε ποιοτικά. Ακόμη και σήμερα που ο ελληνικός πληθυσμός φτάνει τα 2.000.000, δεν υπάρχει ούτε ένα γυμνάσιο και ο αριθμός των δημοτικών σχολείων είναι ευτελής.

<i>Αμερικανοί ελληνικής καταγωγής κατά πολιτεία (στοιχεία2000)</i>	
Πολιτεία	Άτομα
Νέα Υόρκη	160.000
Καλιφόρνια	125.000
Ιλλινόις	95.000
Μασσαχουσέτη	78.000
Φλόριντα	77.000
Νιου Τζέρσεϊ	62.000
Πενσιλβάνια	57.000
Οχάιο	51.000
Μίτσιγκαν	44.000
Τέξας	32.000
Μέριλαντ	31.000

Κονέκτικατ	28.000
Βιρτζίνια	26.000

Η ελληνική γλώσσα διδάσκεται μόνο ως ξένη γλώσσα σε ορισμένα σχολεία ή ως εξωσχολική διδασκαλία σε κοινοτικά σχολεία το σαββατοκύριακο. Λεπτομερής αναφορά για το συγκεκριμένο ζήτημα παρατίθεται [εδώ](#).

Σπουδαία επίσης για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας της ελληνικής μειονότητας εκείνη την εποχή ήταν η συμβολή της έντυπης ενημέρωσης. Μέσω εφημερίδων και περιοδικών που εκδίδονταν οι μετανάστες ενημερώνονταν για τις εξελίξεις στη πατρίδα αλλά και για θέματα της ομογένειας. Η πρώτη ελληνική εφημερίδα που εκδόθηκε στην Αμερική ήταν ο “Νέος Κόσμος” το 1892 και ύστερα, το 1894 η “Ατλαντίς” που συνέχισε να κυκλοφορεί μέχρι το 1973 και αποτέλεσε την εφημερίδα με τη μεγαλύτερη απήχηση. Υπολογίζεται μάλιστα ότι από τότε μέχρι σήμερα ο αριθμός των εφημερίδων και περιοδικών που έχουν εκδοθεί ξεπερνά τα 100. Σημαντικές εφημερίδες της ομογένειας είναι μεταξύ άλλων ο “Εθνικός Κήρυξ”(από το 1915), τα “Ελληνικά Νέα”, ο “Ορθόδοξος Παρατηρητής” και άλλες που εκτός από την έντυπη κυκλοφορία, διαθέτουν και ηλεκτρονικές εκδόσεις, συμβαδίζοντας με τις ανάγκες της εποχής.

5)ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

Η ζωή μακριά από τα πατρογονικά εδάφη μπορεί αρχικά να προκαλεί αισθήματα αποξένωσης και να καταβάλλει συναισθηματικά τα άτομα αλλά το αίσθημα επιβίωσης είναι αυτό που υπερβαίνει τα πάντα. Η ανάγκη για μια καλύτερη ζωή αποτέλεσε εξάλλου την αιτία για μετανάστευση. Αυτό αποτέλεσε στη συνέχεια τη κινητήριου δύναμη για τη λήψη πρωτοβουλιών και την ενεργό δράση στην αγορά εργασίας που σε πολλές περιπτώσεις στέφθηκε με αξιοσημείωτη επιτυχία. Φορείς της ελληνικής κουλτούρας και διανοήσεως διέπρεψαν στις χώρες υποδοχής τους και απέδειξαν στους κατηγορούς τους ότι ο προσωπικός αγώνας και ικανότητες είναι αυτά που διαγράφουν το λαμπρό μέλλον και όχι ο τόπος καταγωγής.

Πολλοί Έλληνες τα πρώτα χρόνια μετανάστευσης στράφηκαν προς τον επιχειρηματικό τομέα με εντυπωσιακή προσαρμοστικότητα. Επέλεξαν δουλειές που απαιτούσαν ελάχιστα κεφάλαια και σκληρή προσωπική εργασία. Συγκεκριμένα επιδόθηκαν σε επαγγέλματα όπως πλανόδιοι μικροπωλητές φρούτων, φιστικιών, λουλουδιών, ενώ άλλοι άνοιγαν στιλβωτήρια σε πόλεις όπως Σικάγο, Νέα Υόρκη, Βοστώνη κ.α. Το 1908, μάλιστα, λέγεται ότι κάποιος Σμερλής είχε στην ιδιοκτησία του πάνω από 100 στιλβωτήρια στο New Jersey. Επίσης οι περισσότεροι μετανάστες κινήθηκαν στο χώρο της εστίασης ανοίγοντας πολλά εστιατόρια με ελληνική κουζίνα. Σύμφωνα μάλιστα με του Εμπορικού Επιμελητηρίου των ΗΠΑ υπάρχουν σήμερα πάνω από 56.000 εστιατόρια ελληνοαμερικανικής ιδιοκτησίας. Ανάμεσα στα πιο γνωστά είναι το Fields restaurant του Dean Gofis στο Σικάγο, το Atlantis στο San Diego, το Seafare of the Aegean του [Χρήστου Μπάστη](#) στη Νέα Υόρκη και οι αλυσίδες εστιατορίων [Christie's](#) και [Steve's Bar-B-Q](#) του Στηβ Καλουδά στο Χιούστον. Ένας άλλος κλάδος στον οποίο διακρίθηκαν Έλληνες ήταν αυτός των ακινήτων. Πολλοί καταπιάστηκαν με αγοραπωλησίες ακινήτων, ανέγερση οικοδομικών συγκροτημάτων, ίδρυση οικοδομικών εταιριών και με το μεσιτικό κλάδο. Ενδεικτικά αναφέρουμε Τσαρλς Φ. Γαιτάνη, τον Τζέιμς Ζήση και τον Τζων Ρουμπάκη.

Πασίγνωστος σε όλη την υφήλιο είναι ο [Γεώργιος Παπανικολάου](#)(1883-1962) για τη συνεισφορά του στην επιστήμη της υγείας. Ήταν ο άνθρωπος που δημιούργησε το πρώτο τεστ για την ανίχνευση του καρκίνου της μήτρας και διέγραψε λαμπρή ερευνητική πορεία στο Ιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κορνέλ, της Νέας Υόρκης. Στο πεδίο της επιστήμης της τεχνολογίας καίρια θέση κατέχει ο [Νικόλας Νεγρεπόντε](#)(1943), καθηγητής ηλεκτρονικών υπολογιστών του Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης, του περίφημου MIT και δημιουργός του υπολογιστή 100\$, [One Laptop per Child](#). Όσον αφορά τα πολιτικά δρώμενα, ο [Σπύρο Αγκνιου\(Αναγνωστόπουλος\)](#)(1918-1996), διετέλεσε 39^{ος} Αντιπρόεδρος των ΗΠΑ επί την προεδρία του Νίξον. Άλλοι επιφανείς πολιτικοί με ελληνικό υπόβαθρο είναι οι Μάικλ Δουκάκης, πρώην Κυβερνήτης της Μασαχουσέτης, ο Τζώρτζ Στεφανόπουλος στενός πολιτικός σύμβουλος του Προέδρου Κλίντον, ο Πωλ Σαρμπάνης Γερουσιαστής του Μέριλαντ και η Γερουσιαστής από την Πολιτεία του Μέιν, Ολύμπια Σνόου. Η [Μαρία Κάλλας\(Καλογεροπούλου\)](#)(1923-1977), γεννήθηκε στη Ν. Υόρκη από Έλληνες μετανάστες και αναδείχτηκε σε κορυφαία υψίφωνο και μια πραγματική ντίβα της όπερας. Από οικογένειες Ελλήνων μεταναστών αναδείχτηκαν και ορισμένοι σπουδαίοι εκπρόσωποι της 7^{ης} τέχνης. Μεταξύ άλλων, ο [Ελία Καζάν](#)(1909-2003) σκηνοθέτης κινηματογράφου και θεάτρου, ο οποίος έλαβε τιμητικό Όσκαρ για το σύνολο του έργου του, ο [Αλέξανδρος Πέιν](#)(1961) διακεκριμένος σκηνοθέτης με δύο Όσκαρ στη κατοχή του, οι ηθοποιοί [Τέλι Σαβάλας](#)(1922-1994), [Ολυμπία Δουκάκη](#)(1931), [Τζον Κασσαβέτης](#)(1929-1989) και οι πιο σύγχρονοι Τίνα Φέι, Νία Βαρντάλος, Τζένιφερ Ανιστον, Μπίλυ Ζέιν, Ρίτα Ουίλσον και Ζακ Γαλιφιανάκης. Στο πεδίο του αθλητισμού έχουν διακριθεί οι [Τζιμ Λόντος](#)(1897-1975) στην ελεύθερη πάλη, ο [Χάρης Αγγάνης](#)(1929-1955) στο μπιέζμπολ και στο αμερικάνικο ποδόσφαιρο στον οποίο είχε δοθεί μάλιστα το προσωνύμιο “Golden Greek” κ.ά.

6)ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχει αναφερθεί και προηγουμένως πως η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο σύμφυτο με την ανθρώπινη ιστορία. Από την αρχαιότητα άνθρωποι μετακινούνται από τόπο σε τόπο προς αναζήτηση νέων ευκαιριών που κατά κύριο λόγο έχουν να κάνουν με την οικονομική τους ενίσχυση. Αφού προσεγγίσαμε το θέμα της οικονομικής μετανάστευσης του προηγούμενου αιώνα στις ΗΠΑ, μπορούμε πλέον να τοποθετηθούμε και σε θέματα σύγχρονης μετανάστευσης.

Όπως είδαμε, οι μετανάστες του 20^{ου} αιώνα εκτός από τα οικονομικά προβλήματα που τους ώθησαν στη μετακίνηση τους είχαν να αντιμετωπίσουν συμπεριφορές επιθετικές και ρατσιστικές. Οι περισσότεροι βρίσκονταν στο περιθώριο, βίωναν κοινωνικό αποκλεισμό και θεωρούνταν μίσημα για τους ντόπιους. Η ξενοφοβία όμως αυτή αν και θα περίμενε κανείς να είναι χαρακτηριστικό παρωχημένο για μια κοινωνία την εποχή της παγκοσμιοποίησης και της πολυπολιτισμικότητας, φαίνεται πως υφίσταται σε μεγάλο βαθμό κυρίως σε χώρες που δέχονται αθρόα μεταναστευτικά ρεύματα, κυρίως από φόβο αλλοίωσης του εθνικού τους χαρακτήρα. Μη ξεχνάμε όμως ότι η περίοδος που διανύουμε χαρακτηρίζεται από ευρύτερα οικονομικά, κοινωνικά και ιδεολογικά προβλήματα που οδηγούν συχνά τη νέα γενιά να πάρει την απόφαση μετανάστευσης. Η ανεργία στη χώρα μας βρίσκεται σε πρωτοφανή επίπεδα και όλο και περισσότεροι οδηγούνται σε απόγνωση. Είναι σύνηθες λοιπόν να εγκαταλείπουν την Ελλάδα αναζητώντας ένα καλύτερο αύριο οπουδήποτε υπάρχουν καλύτερες συνθήκες στην αγορά εργασίας. Πέρα όμως από τους οικονομικούς λόγους που οδηγούν μεγάλη μερίδα του πληθυσμού στη μετανάστευση, βλέπουμε ότι όλο και περισσότεροι νέοι επιλέγουν το εξωτερικό για την ολοκλήρωση των σπουδών τους, πράγμα που με τη σειρά του οδηγεί σε μια γενιά ανθρώπων που δε χαρακτηρίζονται από μία και μόνο ταυτότητα. Οι γνώσεις, οι εμπειρίες που συλλέγουν διαμορφώνουν πολίτες του κόσμου που ενστερνίζονται στοιχεία από διαφορετικές κουλτούρες εφόσον συμβιώνουν με ανθρώπους διαφόρων πολιτισμών. Ενώ σε αυτές τις περιπτώσεις αν και η κοινωνική αφομοίωση συντελείται πιο ανώδυνα από ότι στο παρελθόν δε σημαίνει ότι σε όλες τις κοινωνίες και για όλους τους μετανάστες συμβαίνει το ίδιο.

Είναι ηθική και κοινωνική υποχρέωση όλων μας να αναλογιστούμε τη στάση μας απέναντι σε αυτό το διαχρονικό και πάντα επίκαιρο ζήτημα. Όπως είδαμε προηγουμένως, οι Έλληνες του 20^{ου} αι. που μετανάστευσαν στις ΗΠΑ πέρασαν μια σειρά αντιξοοτήτων προκειμένου να γίνουν αποδεκτοί και εντέλει να βιώσουν το “αμερικάνικο όνειρο”. Έτσι, πριν βιαστούμε να απομονώσουμε ανθρώπους που βρίσκονται σε αυτή τη θέση επειδή αισθανόμαστε μια ανυπόστατη απειλή καλό θα ήταν να σκεφτούμε ότι πρόγονοι μας, φίλοι μας ή ακόμα και εμείς οι ίδιοι μπορεί να βρεθούμε σε ανάλογη θέση. Στο κάτω κάτω είμαστε όλοι πολίτες αυτού του κόσμου κι έχουμε όλοι το ίδιο δικαίωμα στη ζωή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- <http://tvxs.gr/news/taksidia-sto-xrono/ereyna-oi-ellines-os-metanastes-meros>
- <http://tvxs.gr/news/taksidia-sto-xrono/metanastes>
- http://thesis.haverford.edu/dspace/bitstream/handle/10066/5477/Georgakas_14_1-2%28A%29.pdf?sequence=1
- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CF%85_%CE%9A%CE%BB%CE%BF%CF%85%CE%BE_%CE%9A%CE%BB%CE%B1%CE%BD
- http://www.kritikoi.gr/main_titles/articles/afieromata/ksenitia/articles261.html
- <http://www.tsamantas.com/leute/metanastefsi/metanastefsi.htm>
- <http://alexandermakedon.com/articles/GreekAmerican.html>
- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%BF%CF%B1%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%BE>
- http://www.livepedia.gr/index.php/%CE%91%CF%80%CF%8C%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%82_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%BE
- http://www.thearda.com/Denoms/D_862.asp
- <http://www.24grammata.com/?p=16435>
- <http://www.24grammata.com/?p=18994>
- http://www.minpress.gr/minpress/index/content-glance1_essential_info/omogeneia1/omogeneia1-2/omogeneia1-5.htm

- <http://www.ellinikoarxeio.com/2010/04/greek-american-immigrants.html#ixzz1xV6Sqmmk>
- <http://www.thejourneygreekamericandream.org/historical.htm>
- [Greek-American Progressive Association](#)
- <http://iospress.gr/ios1998/ios19980614c.htm>
- Ντοκιμαντέρ: [The journey, Greek American dream](#)
- Ντοκιμαντέρ: [Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα, «Βρωμοέλληνες»](#)
- Μαρκέτος Ι., Μπάμπης, *Έλληνες της Διασποράς: Οι Ελληνοαμερικανοί, Ιστορία της Ελληνικής Ομογένειας των ΗΠΑ*

Παρουσίαση pdf

Areti Bereti
